

Климаттың өзгеруінің Қазақстан
Республикасының экожүйесіне
ғаламдық әсері

Қабылдаған: Ашықбаева Гүлмира

Орындаған: Құрманбаев Р

Тобы: ЖМА – 511

25-лекция. Оқушылардың оқу жетістіктерін диагностикалау және тестілеу

- Диагностика (грек. «диа»- мөлдір, таза, «гнозис»-білім, ғылым) – объект немесе үрдістер жайында мәліметтерді алдынала алу тәсілі.

- Әдебиеттерде диагностиканы ежелгі қытайлықтар б.з.д, 1000 жылдыққа дейін емтихандарында пайдаланып келген. Педагогикалық диагностиканың объективті әдістерінің құралдары осыдан 200 жыл бұрын құрылған болатын. ХІХ ғасырдың 60-жылдары ағылшын ғалымы Дж.Фишердің ұсынған «scale books» мектептегі оқу үлгерімін анықтауға арналған тесттер қолданылған. Педагогикалық тестілеудің көрнекті өкілі ағылшын Э.Трондайк (1874-1949) болған, ол мектеп пәндерін қамтыған көптеген диагностикалық формаларды ұсынған болатын.

- Педагогикалық диагностиканың принциптері:
 - - Жүйелілігі
 - - Объективтілігі
 - - Беріктілігі
 - - Көрнекілігі

3. Педагогикалық диагностиканың қызметтері мен әдістері

- Педагогикалық диагностиканың қызметі:
- -Талдамалы қызмет
- -Жеке диагностикалық қызмет
- -Бағалаушылық қызмет
- -Коррекционалдық қызмет
- -Бағытталған қызмет
- -Ақпараттық қызмет

Диагностикалық негізде басқару

тұлғаға бағытталған білім беру

*ұстаздар
қауымы*

*мектеп
басшылары*

- Педагогикалық диагностиканың әдістері:
 - - Ауызша сұрау
 - - Жазбаша сұрау
 - - Компьютерлік тексеру
 - - Сынақ-емтихан
- Педагогикалық диагностиканың түрлері:
 - * алдын-ала – * ағымдық - * мерзімдік – * тақырыптық – * қорытынды – * өтілген материалдардың ізімен.
- Педагогикалық диагностиканың формалары: жеке-дара, топтық, сыныптық.

ОҚУ ҮРДІСІН ДИАГНОСТИКАЛАУ

БАҚЫЛАУ

ТЕКСЕРУ,
БАҒАЛАУ

СТАТИСТИКАЛЫҚ
МАҒЛУМАТТАР
ЖИНАҚТАУ

ТАЛДАУ

АЙҚЫНДАУ

БОЛЖАУ

Әдістемелік кеңестің практикалық бөлімінде жас мамандар тәжірибеде қолданатын

Тест ағылшын сөзі (test) аударғанда сынау, тексеру, бақылау деген мағынаны білдіреді.

- Тест - дегеніміз оқушылардың білім деңгейін анықтауға қажетті тапсырмалар жиынтығы. Білім деңгейін тест арқылы тексерумен айналысып жүрген ғалым-педагогтар, тест – оқушылардың өз-өзін тексеруге мүмкіндік ашатын есеп беру, оқыту әдісі деп есептейді. Сондықтан бұл әдіс сабақ үрдістерін бір-бірімен байланыстырып қана қоймай, білімді тексеру, бекіту, қайталау, жүйелеу құралы болып отыр.

1917 жылға дейін оқушылар білімі балдық жүйеде бағаланды. Баға нөлден беске дейінгі алты балдық жүйеде қойылды. Кейін нөлдік баға жойылып, бес балдық жүйе қабылданды.

Оқу нәтижесін балл бойынша бағалау әрқилы көзқарастар туындатты

- 1935 жылдың қыркүйек айынан бастап, бес сөздік (вербалды) баға: “өте жақсы”, “жақсы”, “қанағаттанарлық”, “жаман”, “өте жаман” – енгізілді. Бұл жүйе 1943 жылға дейін сақталды. 1944 жылдың қаңтарынан оқушы білімі мен тәртібін бағалаудың сөздік бағамен сандық баға жүйесімен ауыстыру жөнінде шешім қабылданды.
Реттелген тәртіпте білім есебін жүйелі жүргізу өзін ақтады, оқушылардың оқу дайындығы мен мінез құлық сапасынан көтерілуіне ұнамды себін тигізді.
Оқу іс-әрекеттерінің нәтижесін балл жүйесінде бағалау көптеген кемшіліктеріне қарамастан өз баламасын таппай отыр. Дегенмен, педагог ғалымдардың көбі сауаттылық дәрежесін бағалаудың мұндай жүйесіне қарсы. Олардың дәйегі:
– білімділік іс-жүзінде үш балдық жүйеде бағаланады (“1”, “2” бағалары білімсіздік көрсеткіштері).
– білімділікті бағалаудың шынайылығы кем (“5”, “4”, “3” бағалары гимназиялық сыныптарға да, дарынды оқушылар топтарында да, ақыл-есі кем балалар оқуында да бірдей тең қойылады. Ал аталған оқу түрлеріндегі білім игеру нәтижесіне қойылған талаптар әрқилы болатындықтан бағалардың мәні біркелкілігін жояды).
– оқушылар білімін бағалауда үш балдық өлшем жеткіліксіз (сондықтан да оқытушылар қосымша өлшемдер қолданып жүр: балл жанына “плюс” не “минус” белгілерін қояды).

Ғалымдар он балдық, он екі балдық тіпті жүз балдық та бағалау жүйелерін

4. Бағалаудағы қателіктер

- Мектеп пен жоғары оқу орындарындағы баға қоюдың субъектив қателіктері төмендегідей:
 - кең пейілділік, орынсыз жомарттық. Баға ретсіз көтеріңкі қойылады. Оқушыларды бағалаудағы “жомарттықтың” шектен асқан, бүгінгі күнде мектеп тәжірибесінен арылуы қиындық тудырып отырған формасы - “проценттікке” жүгіну (процентомания).
 - оқушыға болған ұнамды не кері қарым-қатынас күйін бағалауға, бағаға өткізу;
 - көңіл-күйге орай баға қоя салу;
 - тұрақты да қатаң өлшем-шектердің болмауы (деңгейі төмен жауап үшін мұғалім жоғары не ұнамсыз баға қоя салуы);
 - орташа бағалау ұстанымында болу (“екілік” не “бестік” бағаларды қоймау);
 - жүйе тұрақсыздығы (оқытушы көп уақытқа дейін сұрақ жүргізбей, баға қоймай не бір сабақты түгелдей сұрақ қоюмен оқушылар бағасын тізіп салу);
 - өткендегі бағаға жақындау бағаны қоя салу (мысалы, оқушының өткендегі “екілігінен” кейін оған бірден “бестік” баға беру мұғалім үшін қиын сияқты);
 - әсіре (ореол) қателігі (оқытушы өзі ұнатқан оқушысына жаман, жек көрген шәкіртіне ұнамды баға қоюда тартыштыққа түседі);

- Педагогикалық практикада ауызша, жазбаша, тәжірибелік, компьютерлі (машынды) қадағалау және өзіндік қадағалаулар қолданылуда.
- Ауызша қадағалау – оқушыларға ауызекі сұрақ қоюмен орындалады. Ол шәкірттердің білім, ептілік және дағдылар деңгейін айқындауға, сонымен бірге оқушының материалды баяндау қисынымен танысуға, меңгерген білімдерін процестер мен төңіректе болып жатқан оқиғаларды түсіндіре алу ептіліктерін байқауға, өз пікірін білдіру мен дәйектеу және қателікті көзқарастарға қарсы тұрып, дәлел келтіре алу ұқыптарын анықтауға мүмкіндік береді.
- Жазбаша қадағалау – жазба бақылау тапсырмаларын (жаттығулар, бақылау жұмыстары, шығармалар, істелген жұмыстар бойынша есеп беру ж. т. б.) орындау формасында жүргізіледі. Мұндай қадағалау әдісі барлық оқушылар білімін бір уақытта тексеруге мүмкіндік береді, алайда жазба жұмыстары көзден өткізіліп, бағалау көп уақытты талап етеді.
- Тәжірибелік қадағалау – оқу, тұрмыс және өндірістік ептілік, дағдылардың қалыптасуын не қозғалыс, қимыл дағдыларының орнығуын анықтауда пайдаланылады.

- Мұғалімге ақпараттың үш түрі аса қажет:
- 1. Бастапқы ақпарат – ол оқушылар туралы алғашқы мәліметті алуға көмектеседі. Бастапқы ақпарат жеткілікті ұзақ мерзімде (1-3 жыл, одан да көп) қалыптасады және жеткілікті ұзақ мерзімді әрекеттегі педагогикалық процестің тенденциясын көрсетеді.
- 2. Тактикалық ақпарат – ол оқушылармен жүргізілетін жұмыс формаларын (жекеленген шаралар жүргізу) дұрыс құрастыруға көмектеседі. Тактикалық ақпарат мұғалімнің нақты бір кезеңді өткізу кезіндегі педагогикалық процестің кейбір мәселелерін нәтижелі шешу мүмкіндіктерін көрсетеді.
- 3. Жедел (ағымдық) ақпарат – ол алдыңғы екі ақпаратты толықтыруға, педагогикалық процесс жағдайы туралы нақтылы мәлімет алуға жол ашады. Ол қысқа мерзім бөлігінде толығып отырады. Дегенмен оның мәні тез жойылады.

Педагогикалық диагностикаға негіз болатын ақпарат сипаты төмендегідей бөліктерден тұрады:

- 1. Оқушылар үлгерімі:
 - - оқушылар үлгерімінің жалпы пайызы;
 - - үлгерім сапасының пайызы;
 - - орта тоқсандық балл;
 - - оқушылардың оқу-танымдық біліктерді меңгеру сапасының пайызы;
 - - оқушының сынып ұжымындағы мәртебесі.

- 2. Оқушылар ұжымының қалыптасқандығы:
- - сыныптағы сайланған және шынайы белсенділердің сәйкес келу пайызы;
- - «жекеленген» балалар пайызы, теріс тәрбие алған балалар пайызы;
- - қоғамдық міндеттерін орындайтын оқушылар пайызы.
- Бұл сипаттама бойынша сынып ұжымы ішіндегі тұлғааралық қатынастар, белсенділірдің мәртебесі туралы мағлұмат алуға жол ашады.

- 3. Оқушылардың қоғамдық белсенділігі:
- - қоғамдық міндеті бар оқушылар пайызы, өз бастамасы бойынша қоғамдық міндеті бар сынып оқушыларының пайызы,
- - міндетті орындауда есеп беретін оқушылар пайызы;
- - міндеттердің сипаты (оқу, оқудан тыс, сыныптық, мектептік т.б.)
- - есеп беру түрі және қоғамдық міндеттердің орындалуы туралы есепті кім қабылдайтындығы. (Мұғалім, сынып жетекшісі, сынып белсенділері).

- 3. Оқушылардың қоғамдық белсенділігі:
- - қоғамдық міндеті бар оқушылар пайызы, өз бастамасы бойынша қоғамдық міндеті бар сынып оқушыларының пайызы,
- - міндетті орындауда есеп беретін оқушылар пайызы;
- - міндеттердің сипаты (оқу, оқудан тыс, сыныптық, мектептік т.б.)
- - есеп беру түрі және қоғамдық міндеттердің орындалуы туралы есепті кім қабылдайтындығы. (Мұғалім, сынып жетекшісі, сынып белсенділері).

- 4. Педагогикалық ұжым жағдайы:
- - мұғалімдердің өз әрекетін және басқару ісінің объектісін осы заманға сай ұға білуі;
- - педагогикалық процесті басқарудағы мұғалімнің теориялық және әдістемелік даярлық деңгейі;
- - оқушылар ұжымын қалыптастыру әдістемесін білуі;
- - оқушы отбасымен жұмыс істеуге дайындық;
- - дарындылармен және тәрбиесі нашар балалармен жұмыс істеуге дайындық;
- - мұғалімнің өздігінен білім алу жұмысы.

- Педагогикалық процестің барлық сипаттамалары бойынша шынайы диагностикалық мәліметтер алу үшін ғылыми-педагогикалық зерттеу әдістерін, оқушы іс-әрекетінің нәтижесін зерттеуді, сауалнаманы, сабақты, оқу мен оқудан тыс әрекеттің басқа да түрлерін талдау мен өз бетінше талдауды, бақылау, әңгімелесу, диагностикалық карталар толтыру, тест т.б. кешенді түрде пайдалану қажет.
-
- Диагностикалық мәліметтер педагогикалық процесті басқаруда мезгілінде түзету енгізу, педагогикалық процесті басқарудың алдағы жоспарын сапалы етуге жол ашады

Назарларыңызға рақмет !!!